

Mennesker med lungesygdom skal have flere gratis vacciner – og tilbydes vaccination også hos de praktiserende læger

Hovedbudskaber

- Vaccineindsatsen for lungepatienter har gennemgået store ændringer de seneste år, og sidste år blev der ikke tilbudt gratis vacciner mod influenza og covid-19 i almen praksis og kun på få apoteker
- Det står i kontrast til, at 3 ud af 4 af Lungeforeningens medlemmer vil vaccineres hos deres egen læge, mens færre foretrækker at blive vaccineret i et vaccinationscenter eller på apoteket.
- Derfor opfordrer Lungeforeningen til, at en kommende vaccinationsindsats inkluderer de praktiserende læger og apotekerne – så borgerne med lungesygdom får så gode muligheder for, at få deres vigtige vacciner, hvor de er mest trygge ved at få den
- 95 pct. af medlemmerne svarer i samme undersøgelse, at det har størst betydning for vaccinationen, at vaccinerne beskytter dem imod sygdomme, fulgt af at vaccinen kan fås tæt på, hvor medlemmer bor (70 pct.) og vaccinen kan fås hurtigt efter, de har bestilt tid (69 pct.).
- Tilskuddet til en vaccine har også betydning for om medlemmerne bliver vaccineret. Her svarer 21 pct. af medlemmer, at de vælger relevante vacciner fra, hvis de ikke har råd.
- Det understreger, at økonomiske barrierer kan forhindre risikogrupper i at få nødvendige vacciner, der kan beskytte dem mod alvorlige sygdomme. Derfor er det vigtigt, at relevante vacciner tilbydes gratis for sårbare grupper, så økonomi ikke bliver en hindring for beskyttelse mod sygdomme.

Baggrund

I de seneste år har vaccineindsatsen for lungepatienter gennemgået store ændringer, hvor almen praksis og apoteker tidligere spillede en central rolle i at tilbyde vaccinationer mod blandt andet influenza, covid-19 og lungebetændelse, men ikke gør det mere.

Modellen sikrede høj tilgængelighed og gjorde det lettere for patienter i risikogrupper at modtage den forebyggende behandling, som vacciner udgør. Imidlertid er det nu ikke længere muligt at få alle vacciner tilbudt gennem egen læge eller på apoteket, hvilket bekymrer Lungeforeningen i forhold til om det vil føre til lavere vaccinationsdækning og dermed øget sårbarhed for lungepatienter.

Denne analyse vil undersøge, hvilke vaccinationssteder Lungeforeningens medlemmer foretrækker i forhold til at blive vaccineret og hvorfor. Analysen vil også se på om prisen på vacciner spiller ind i forhold til om nogle medlemmer fravælger vaccinen af økonomiske grunde.

Den praktiserende læge er mest populære vaccinationssted

Lungeforeningen har via en medlemsundersøgelse, hvor ca. 3.500 medlemmer deltog, undersøgt, hvor medlemmerne gerne vil vaccineres.

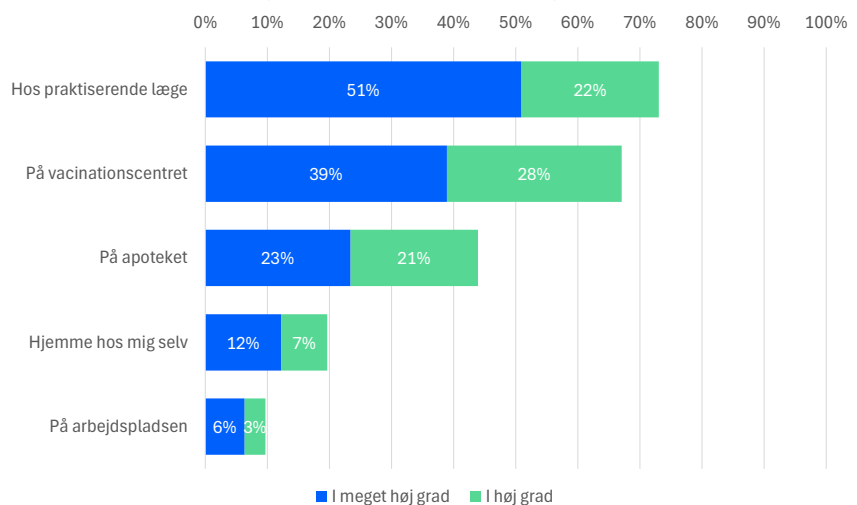
Undersøgelsen viser, at næsten 3 ud af 4 medlemmer i meget høj grad eller høj grad gerne vil vaccineres hos deres praktiserende læge, mens vaccinationscentrene følger med opbakning fra 67 pct. af medlemmer. 44 pct. vil gerne vaccineres på apoteket.

Kun 19 pct. ønsker vaccination i hjemmet, mens 9 pct. ønsker det på arbejdspladsen. Den lave tilslutning til vaccination på arbejdspladserne kan hænge sammen med, at mange af Lungeforeningens medlemmer er stoppet på arbejdsmarkedet, og vaccination på arbejdspladsen derfor ikke er så attraktivt.

Lungeforeningen og Danske Patienter¹ har tidligere udtrykt bekymring over, at sårbare patienter ikke længere kan få relevante vaccinationer hos deres egen læge, og resultaterne af denne undersøgelse understreger, at det er noget myndigheder bør kigge på, når de skal i gang med at planlægge vaccineindsatsen næste år.

”Undersøgelsen bekræfter desværre det billede, vi har hørt fra vores medlemmer, om at mange patienter føler sig mere trygge ved at modtage vaccinationer hos deres egen læge, som kender deres sygehistorik og som de er trygge ved. Derfor er vores opfordring klar. En kommende vaccinationsindsats skal inkludere de praktiserende læger og apoteker – så borgerne med lungesygdom får de bedste muligheder for, at få deres vigtige vacciner, hvor de er mest trygge”, siger Ann Leistiko, direktør i Lungeforeningen.

I hvor høj grad vil du vaccineres følgende steder?

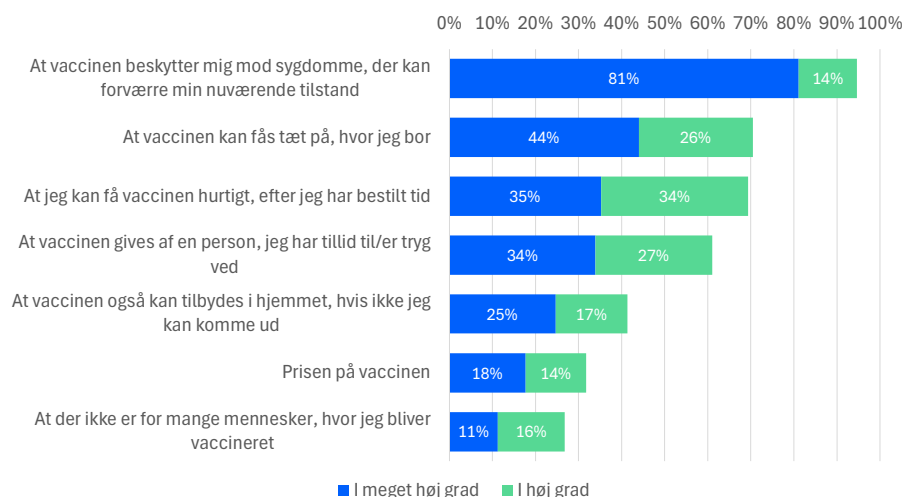

Vigtigt vacciner beskytter mod sygdomme

I undersøgelsen er medlemmerne yderligere blevet spurgt ind til, hvilke forhold, der har betydning for, om de bliver vaccineret.

Her svarer 95 pct. af medlemmerne, at det i meget høj eller høj grad har betydning, at vaccinerne beskytter dem imod sygdomme, der kan forværre deres nuværende tilstand. Herefter følger, at vaccinen kan fås tæt på, hvor medlemmerne bor (70 pct.) og vaccinen kan fås hurtigt efter, de har bestilt tid (69 pct.).

I hvor høj grad har følgende forhold betydning for om du bliver vaccineret?

¹ <https://danskepatienter.dk/politik-presse/nyheder/vaccinationer-til-saarbare-patienter-boer-foregaa-hos-egen-laege>

61 pct. mener det i meget høj eller høj grad er vigtigt, at vaccinen gives af en person, de har tillid til, mens 42 pct. mener det har betydning, at vaccinen kan tilbydes i hjemmet, hvis de ikke kan komme ud. 32 pct. anfører prisen på vaccinen, mens 27 pct. anfører, at det har betydning, at der ikke er for mange mennesker, hvor de bliver vaccineret.

Selvom det kun er 32 pct., der i meget høj eller høj grad mener, at prisen på vaccinen har betydning for om de bliver vaccineret, er det vigtigt at være opmærksomme på denne gruppe.

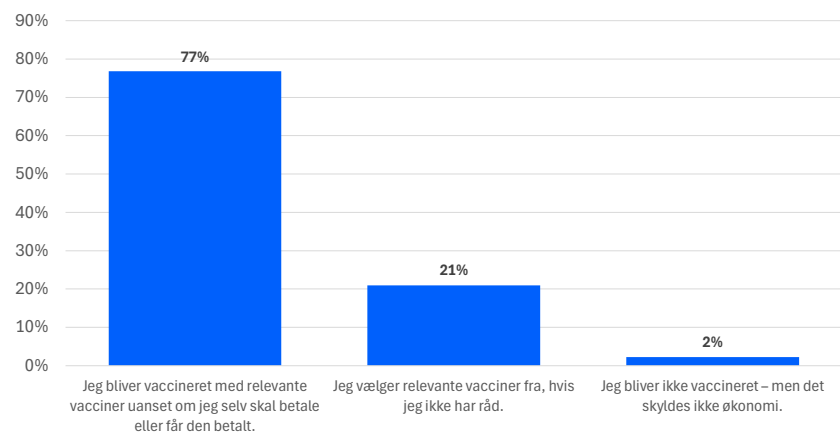
Hver femte vil fravælge vacciner på grund af pris

Netop prisen er der blevet spurgt yderligere ind til i undersøgelsen, hvor der konkret er brugt et eksempel omkring vaccinen mod RS-virus.

Vaccinen mod respiratorisk syncytialvirus (RSV) koster omkring 1.900 kroner per dosis. Personer over 60 år med lungesygdommen KOL kan få tilskud til vaccinen. I nogle tilfælde kan regionerne dække hele udgiften, afhængigt af den enkeltes helbredsmæssige situation, men det gælder ikke generelt.

I undersøgelsen blev medlemmerne spurgt til om tilskuddet til en vaccine har betydning for, om de bliver vaccineret. Her svarer 21 pct. af medlemmer, at de vælger relevante vacciner fra, hvis de ikke har råd, mens 77 pct. anfører, at de bliver vaccineret uanset prisen. 2 pct. angiver, at de ikke bliver vaccineret, men at det ikke skyldes økonomi.

Har tilskuddet til en vaccine betydning for, om du bliver vaccineret. Fx er der kommet en vaccine mod RS-virus, hvor du skal betale noget af prisen selv.

Lungeforeningen arbejder for, at alle relevante vacciner tilbydes gratis til mennesker med kronisk lungesygdom, da kroniske lungesygdomme ofte er forbundet med social ulighed.

”Det er vigtigt for os, at økonomiske barrierer ikke forhindrer risikogrupper i at få nødvendige vacciner, der kan beskytte dem mod alvorlige sygdomme. Når hvert femte medlem siger, at de vælger relevante vacciner fra på grund af prisen, skal vi gøre noget ved det. Derfor opfordrer vi til, at vi tilbyder relevante vacciner gratis til sårbare grupper af lungepatienter, så økonomi ikke bliver en hindring for beskyttelse mod lungesygdomme”, siger Ann Leistiko, direktør i Lungeforeningen, og understreger pointen med at konstatere, at med bare én undgået akut indlæggelse er vaccinen mere end tjent hjem.

Stor tilslutning til gratis pneumokokvaccine

Et eksempel på effekten af at tilbyde vacciner gratis, så vi under COVID-19-pandemien, hvor den danske regering iværksatte en vaccinationspakke i april 2020, der blandt andet omfattede gratis pneumokok-vaccination til særlige risikogrupper. Målet var at beskytte sårbare personer mod alvorlige infektionssygdomme som fx lungebetændelse forårsaget af pneumokokbakterier.

Tilbuddet omfattede alle personer over 65 år og blev senere udvidet til at omfatte personer under 65 år med kroniske sygdomme som hjerte- eller lungesygdom. Ifølge en rapport fra Statens Serum Institut blev næsten 1,2 mio. af personerne på 65 år og derover vaccineret mod pneumokokker i perioden 31. marts

2020 til 15. januar 2023, svarende til 77,3 pct. af målgruppen på lidt over 1,5 mio. personer². Før introduktionen af det midlertidige pneumokok-vaccinationsprogram var vaccinationsdækningen blandt personer over 65 år årligt på mellem 0–5 pct.³.

Under COVID-19-pandemien i Danmark blev der registreret et markant fald i forekomsten af invasiv pneumokoksygdom. Ifølge Statens Serum Institut var antallet af tilfælde historisk lavt i 2020 og 2021 med henholdsvis 369 og 353 tilfælde, sammenlignet med 639 tilfælde i 2019. Dette fald vurderes primært at kunne tilskrives de omfattende COVID-19-restriktioner, men faldt også sammen med implementeringen af det midlertidige pneumokok-vaccinationsprogram, som dermed også bidrog til at reducere antallet af alvorlige pneumokokinfektioner blandt sårbare grupper og dermed mindsket presset på sundhedsvæsenet under pandemien⁴.

Om medlemsundersøgelsen

Medlemsundersøgelsen blev udsendt i starten af 2025 til Lungeforeningens 18.567 medlemmer med en gyldig mail. Heraf valgte 3.498 medlemmer at besvare undersøgelsen, svarende til en svarprocent på 18,8 pct.

² https://www.ssi.dk/-/media/arkiv/dk/vaccination/determinantsrapporter/determinanter-for-pneumokokvaccination_final.pdf

³ https://www.ssi.dk/-/media/arkiv/dk/vaccination/determinantsrapporter/determinanter-for-pneumokokvaccination_final.pdf

⁴ <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsovervaagning/i/invasiv-pneumokoksygdom---opgorelse-over-sygdomsforekomst-2020-23>